

Дослідження інноваційних підходів до проектування організаційних структур на підприємствах будівельної галузі

Катерина Дядів, магістр (ORCID: 0009-0002-2055-0061)

Київський національний університет будівництва і архітектури, Україна

АНОТАЦІЯ

У дослідженні розглянуто інноваційні підходи до проектування організаційних структур на підприємствах будівельної галузі, які забезпечують підвищення ефективності управління та адаптивності до сучасних умов ринку. Проаналізовано традиційні моделі організації та їх обмеження, що стримують розвиток підприємств у динамічному середовищі. Висвітлено застосування гнучких методологій управління, цифрових інструментів, проектно-орієнтованих підходів та принципів інтегрованого менеджменту, які сприяють формуванню конкурентоспроможних структур. Особливу увагу приділено можливостям використання інноваційних управлінських технологій на прикладі будівельних підприємств, що дозволяє поєднувати стратегічні цілі з операційною діяльністю та забезпечувати сталий розвиток.

Ключові слова: будівельне підприємство, організаційні структури, інновації, Agile, гнучкість підприємств, адаптивність.

1. ВСТУП

Сучасні умови розвитку будівельної галузі вимагають від підприємств підвищеної гнучкості, ефективності та здатності швидко адаптуватися до змін зовнішнього середовища. Традиційні організаційні структури часто не відповідають викликам ринку, що зумовлює необхідність впровадження інноваційних підходів до їх проектування. Використання принципів ощадливого виробництва, цифрових технологій, систем BIM та гнучких методологій управління сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємств і оптимізації процесів управління проектами..

2. МЕТА

Дослідити інноваційні підходи до проектування організаційних структур на підприємствах будівельної галузі та обґрунтувати їх вплив на ефективність управління і стратегічний розвиток компаній.

3. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПРОЄКТУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ СТРУКТУР

Загалом, організаційну структуру підприємства доцільно вважати ключовим інструментом управління, який визначає взаємодію підрозділів, розподіл повноважень, відповідальності та порядок прийняття управлінських рішень. Теоретичні основи формування структури базуються на принципах оптимізації управлінських процесів, забезпеченні ефективної координації та підвищенні продуктивності праці.

Організаційна структура управління – це комплексна ієрархічна система, що складається із сукупності впорядкованих підрозділів та рівнів управління, в якій організована комунікація та оперативно забезпечується функціонування шляхом взаємодії внутрішнього та зовнішнього середовищ організації.[1]

На сьогоднішній день відомо, що у будівельній галузі, традиційними до застосування, є такі структури як: лінійна, функціональна, дивізіональна та матрична (рис. 1).

ОРГАНІЗАЦІЙНІ СТРУКТУРИ	
<p>Лінійна</p> <p>- проста, чітка підпорядкованість, але обмежена гнучкість у складних проєктах.</p>	<p>Функціональна</p> <p>- ефективна спеціалізація, але можливі труднощі у міжфункціональній взаємодії.</p>
<p>Дивізіональна</p> <p>- автономні підрозділи за видами робіт чи регіонами, висока адаптивність, але зростають витрати на координацію.</p>	<p>Матрична</p> <p>- поєднує функціональні та проєктні підходи, забезпечує гнучкість, проте потребує високого рівня управлінських компетенцій.</p>

Рисунок 1. Види організаційних структур в будівництві

Лінійна структура характеризується простотою та чітким підпорядкуванням, проте обмежена у гнучкості під час виконання складних проєктів. Функціональна структура забезпечує ефективність завдяки спеціалізації, але водночас створює труднощі у взаємодії між окремими функціональними підрозділами.

Дивізіональна структура передбачає створення автономних підрозділів за видами робіт чи регіонами, що забезпечує високу адаптивність, однак супроводжується зростанням витрат на координацію. Матрична структура поєднує переваги функціонального та проєктного підходів, надаючи гнучкість та ефективність у роботі над проєктами, але вимагає високого рівня управлінських компетенцій.

Таким чином, наведена класифікація відображає еволюцію організаційних структур від простих до складних та адаптивних моделей. Для будівельної галузі важливим є баланс між ефективністю управління, гнучкістю та здатністю швидко реагувати на виклики ринку.

4. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ПРОЄКТУВАННЯ

Становлення глобального інформаційного суспільства та новітніх технологічних підходів до виробництва обумовлює необхідність реалізації дієвої державної та підприємницької інноваційної політики. Головною метою цієї політики є проведення інноваційної за своєю суттю реструктуризації економіки, що базується на впровадженні

наукових досягнень. Важливим ресурсом для ефективного функціонування економічних систем у цьому контексті повинні стати креативні здібності людей та інноваційний інтелектуальний капітал. [2]

На сьогоднішній день, існує певний перелік інноваційних підходів до проєктування організаційних структур, який наведено на рис. 2.

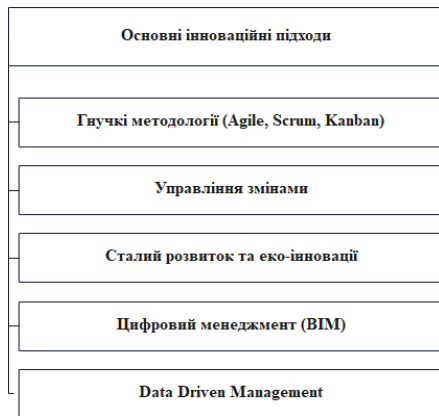

Рисунок 2. Інноваційні підходи до проєктування організаційних структур підприємств будівельної галузі.

Дані інноваційні підходи, які є виокремленими, як ключові для підприємств будівельної галузі, своїм вибором зумовлені завдяки специфіці галузі (складності проєктів, координації великої кількості підрядників та динамічних умов ринку).

Гнучкі методології дають змогу будівельним підприємствам швидко реагувати на зміни в документації, постачанні чи умовах, підвищують ефективність роботи, зменшують втрати ресурсів, покращують комунікацію та забезпечують якість і своєчасність проєктів.

Створенню умов успішної роботи команди сприяють форми гнучкої командної організації праці, які базуються на Agile-філософії. Найбільш розповсюдженими з них є Scrum (його використовують більше половини компаній IT-сфери) та Kanban. Багато сучасних компаній поєднують ці методології.[3]

Сучасні еко-інновації, як правило, трактують префікс «еко» як ознаку, що описує певну екологічну перевагу. Тобто еко-інновації - це інновації, що складаються з нових процесів, методів, практик, систем і продуктів, які дозволяють уникнути або зменшити навантаження на навколишнє середовище.[4]

Цифровий менеджмент – це науково-практичний напрям, сучасна теорія і практика управління організаціями, яка передбачає обов’язкове використання сукупності методів, принципів і засобів цифрової економіки.[5] Ключова особливість цифрового менеджменту — використання платформ та інструментів для оптимізації процесів, ресурсів і комунікацій. У будівництві це BIM-технології, системи управління даними й онлайн-сервіси для координації підрядників, що зменшують ризики, прискорює роботи та підвищує прозорість взаємодії із замовниками.

Data-driven – це підхід до управління, в основу якого покладено використання великих даних (Big Data) з метою підвищення обґрунтованості прийнятих рішень, що передбачає збір, аналіз та інтерпретацію даних з метою оптимізації бізнес-процесів, покращення продуктів і

послуг, забезпечуючи при цьому досягнення встановлених стратегічних цілей.[6]

Таким чином, даний підхід ґрунтується на прийнятті рішень, які будуть прийняті на основі аналізу достовірних даних, а не інтуїції чи припущень. Завдяки цьому, підвищується ефективність бізнес-процесів, зменшуються ризики та створюються умови для стратегічного розвитку підприємства.

5. ВИСНОВОК

Узагальнюючи, можна зазначити, що сучасні виклики будівельної галузі вимагають впровадження інноваційних підходів до організаційних структур. Використання гнучких методологій, цифрового та дата-драйвен менеджменту, управління змінами й еко-інновацій підвищує ефективність, зменшує витрати та забезпечує стійкий розвиток. Це сприяє адаптації до ринку, конкурентоспроможності й якості проєктів, формуючи гнучкі, екологічні та цифрово інтегровані системи для стратегічного розвитку підприємств.

Список літератури

1. Чепурна В., Долгальова О. Дослідження та удосконалення організаційної структури управління закладу вищої освіти. *Галицький економічний вісник*. 2022. № 5–6 (78–79). С. 110–118. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2022.05_06.11_0
2. Птащенко Л.О. Модель інноваційного розвитку будівельного підприємства. *Економіка та управління підприємствами. Економіка та регіон* № 3 (94). 2024. С. 86-93.
3. Ковальчук Н. В., Комарова К. В. Гнучкі підходи в управлінні командами. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 47. С. 93–99. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-20>
4. Ліпич Л. Г., Хілуха, О. А., Кушнір, М. А., & Волинець, І. Г. Еко-інновації як механізм підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Актуальні питання економічних наук*. № 10. 2025 р.
5. Баранов В. В. Цифровий менеджмент як невід’ємний складник розвитку підприємств. *Приазовський економічний вісник*. 2021. Вип. 1(57). С. 54–59. DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2021-1-9>
6. Федірець, О. В., Нечипоренко, В. В., Поповиченко, Г. С., & Гніденко, В. І. (2025). Сутність «Data-driven» стратегії маркетингового управління та перспективи її застосування в інноваційно орієнтованих аграрних підприємствах. *Economics*, 2(283), 35–51. DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2025-2-283-35-51>

Робота виконана під керівництвом д-р. екон. наук, проф.кафедри МБ Ірини Івахненко.